Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҺА ОЛОХ

Хаһыат 1931 сыл алтыныы 15 күнүттэн таҕаар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҺЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҺЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 31 (5855) | 1983 сыл Күлүн тутар 12 күнэ СУБУОТА | Сыаната 2 харчы

БОЧУОТ ДУОСКАТА

1982-1983 сс. общественнай сүөһү кыстыгын аастыт 5 ыйыгар сүөһүттэн аһы-уолу ылыыга уонна соҕотуоҥкалаһыҥнаа социалистическай куоталаһыыга үрдүк көрдөрүүлэри ситэлиит маннык совхозтар отделениелара, маннык фермалар коллективтара, бастыҥ ыанньыксыттар уонна борооску көрөччүлэр оройуоннааҺы Бочуот дуоскатыгар таһаарыллаллар:

ОТДЕЛЕНИЕЛАРТАН

Хадаар отделениета (управляющай Тарасов П. П., партбюро секретара Посельскай В. Ф., профсоюз месткомун председателэ Дьячковскай Н. И.).

Одьулуун отделениета (управляющай Седалищев Е. И., партбюро секретара Софронов Ф. Р., профсоюз месткомун председателэ Карпов Е. Е.).

ФЕРМАЛАРТАН

Бэрэ ферматын коллектива (Эрилик Эристиин аатынан совхоз, старшай Никитина М. В.)—фуражнай ынахахсыттан ортотунан 523-тии кг үүтү ылан эбэһээтэлистибэтин 175,5 бырыһыан толорбутун ирдии.

«ЫЫСЛЫКС 60 сылы» ферма коллектива (Эрилик Эристиин аатынан совхоз, старшай Осипова М. Е.)—фуражнай ынахтан ортотунан 518-тыы кг үүтү ылан эбэһээтэлистибэтин 110,4 бырыһыан толорбутун ирдии.

«Эрчим» ферма коллектива (Карл Маркс аатынан совхоз, старшай Дьячковская Х. С.)—хас биирдии фуражнай ынахтан ортотунан 512-лии кг үүтү ылан эбэһээтэлистибэтин 196,9 бырыһыан толорбутун ирдии.

ЫАННЬЫКСЫТТАРТАН

Никитина Марфа Васильевна (Хадаар отделениета)—фуражнай ынаҕын ахсыттан 896-лыы кг үүтү ылан эбэһээтэлистибэтин 210,8 бырыһыан толорбутун ирдии.

Иванов Михаил Иннокентьевич (Арыылаах отделениета)—хас биирдии фуражнай ынаҕыттан 869-туу кг үүтү ылан эбэһээтэлистибэтин 133 бырыһыан толорбутун ирдии.

Романова Анна Дмитриевна (Хадаар отделениета)—фуражнай ынаҕын ахсыттан 820-лии кг үүтү ылан эбэһээтэлистибэтин 319 бырыһыан толорбутун ирдии.

БОРООСКУ КӨРӨӨЧЧҮЛЭРТЭН

Кэтит Күөл звенота (Хайахсыт отделениета, старшай Аржаков К. К.)—313 бороскуну хас биирдиилэрин 70,4 кг төлөһүппүтүн ирдии.

Барашков Яков Степанович (Одьулуун отделениета)—50 бороскуну хас биирдиилэрин 104-түү кг төлөһүппүтүн ирдии.

Петров Василий Николаевич (Одьулуун отделениета)—58 бороскуну хас биирдиилэрин 101-лии кг төлөһүппүтүн ирдиҥ.

Дьячковская Христина Ионовна (Болугур отделениета)—49 бороскуну хас биирдиитин 76,9 кг төлөһүппүтүн ирдии.

Демьянов Николай Николаевич (Арыылаах отделениета)—40 бороскуну хас биирдиилэрин интенсивнэйдик уотаан 127-лии кг төлөһүппүтүн ирдии.

Макаров Николай Семенович (Чакыр отделениета)—50 бороскуну интенсивнэй уотуурга туруоран хас биирдиилэрин 126,2 кг төлөһүппүтүн ирдии.

Ынаҕы буоһатыыга эппиэттээх кэм

Дойду Аска-уолга программатын биһирэбит ССКП КК ыам ыйынааҕы (1982 с.) Пленумнаах сүөһү интенсивнай сайыннарыы төрүүн быһыытынан племенной үлэни туһсарыы, үрдүк бородуукуйалаах боруодалары үөскэтии соруга төбөҕолоон туруоруллубута. Итиннэх, туох хаммыт иннинэ, сүөһүнү уйатыы саҥа прогрессивнай ньымаларыгар олохтоохун сүрүн оруолламмыта.

Уйатыыга бинир сүрүн көрдөбүлүнэн үөскэтиллэ хаалларыллыбыт тыйы сүөйүү кыра эрдэҕиттэн туспа ааҕарал, соптоох усулуобуйаҕа китии буоллар. Бу үлэ оройуоннаа «Чурапчы» совхозка эрэ тэриллар. Түөйэ бириигэдэтигэр ньирэйдэриттэн ыла аныан миэстэлэр уонна ууламмыттарын кэнэ совхоз отделениетыгар тарҕаталлар. Аҥын хаһаайыстыбаларга маннык сыаллаах үлэ ыытыллыбат. Онон даҕаны ынаҕы бургунастарынан солбуйуу оройуоннаа 14,6 бырыһыанна эрэ тэҥнэйэр. Иннокитин уйатыыта хаалларыллар тыһаҕастары, бургунастары кэтиигэ совхоз ахсын идэтийбит бодоҥ бириигэдэлэри тэрийэр наадалаах.

Доруобай, чэгиэн-чэбдик сүөһү эрэ үчүгэй төрүөҕү биэрэр. Ол иһин сааскы ыйдарга ынахтары таһырдьа чаччылэтии, ыраас салгыҥҥа сырытыннарыы булгуччу тэриллиэхтээх. Итинник чэбдигирдиллэр ынахтар ордук буоһаматаҕай буолаллар. Оттон бийиэхэ итии судургу эрээри олус наадалаах көрдөбүл тиэрдэ сыаналаммат. Сыл үһүс ыйа ортолоон эрэр. Ол үрдүнэн Үһүн Алаас, Төҥүрүөстээх, «Маарыкчаан», Кыстык Кугда, о. д. а. бодоҥ маннык фермалар ынахтара хотоҥҥо хам баалыллан туралларын. Ол охсуутуттар көҥүл сантарыы адъас аҕыйах. Атыыр оҕустарга сыһыан бинир итинник, оттон ол киниилэр активностарын наматтар.

Совхозтарга аҕыс ыйдарга ынаҕы искусственнай буоһатыы графита тутуһуллан иһэр курдук. Ол эрээри сир ахсын баланнаах итинник буоллбатах. Субуруускай аатынан совхозка баара-суоҕа 29 эрэ ынах сиэмэлэнэ. Хоптоҕо Чычаанын, Арыылаах уонна Үрэх Күөрэ фермаларын сиэмэлиир пууннара баччаанта диэри үлэлии илистэр. Сорох сирдэргэ сиэмэлиир пууннар сиистээхтэр уонна кыараҕастар. Бу ордук Үһүн Алаас, Төҥүрүөстээх, Сутуллаан, «Кэскил» фермаларыгар сыһыаннаах. Итиннэ итэҕэстэр түргэнник туоратыллыах, субу күннэртэн искусственнай сиэмэлээһин ферма ахсын үчүгэйдик тэриллиэх туһугаах.

Оройуоннаа иҥэ сүөһү маассабайдык кыараааһынын биричиинэлэриттэн биирдэстэриниэн торбостообут ынахтар буоһуур дьоҕурдарын тоҥуннэриигэ үлэ анаан-минээн ыытыллыбата буолар. Бу итэҕэһи туоратыыга ветеринарнай специалистар ылсаллара наада.

Биллэрин курдук, сыл бастакы кварталыгар буоһаабыт ынах кыһын эрдэ төрүүр, ньирэйэ доруобай буолар. Оттон ол эбэҕэ үүтү, эти ылыы сүрүн усулуобуйата. Холовбур, былырыын баччаҕа оройуон үрдүнэн 1157 ынах сантарыллыбыта уонна сиэмэлэммитэ. Онтон быйыл аастыт икки ыйга 870-на тэриэхтэ. Итэ иллэрээ сыллааҕыттааҕар 500-нэн аҕыйах. Ол түмүгэр бастакы кварталга үүтү ылыы уонна государствода туттарыы былааннарын толоруу ыараата. Бу уруок буолуохтаах.

ССКП КК сэтиннитээҕи (1982 с.) Пленумнаах быһаарылаах учаастактарга инициативалаах, тэрийэр дьоҕурдаах, саҥаны ойуур, билэр дьон туралларын курдук кадрдары сүүмэрдээһин сорута туруоруллубута. Итиннэ сибээстээн искусственнай сиэмэлээһин курдук тутаах үлэҕэ совхозтар саамай бастын, дьиэ-чахчы эрэнэр дьоннорун туруорар уонна киниилэргэ күннэтэ көмөлөһөр эбээһинэстээхтэр. Сүөһү интиитин бу быһаарылаах учаастагар үлэлиир дьоннорго материальнай уонна моральнай кэҕэлээһин дьаһалларын кичэллээхтик олохтоон киниилэр үлэлэриэ бүтэнктээх түмүктэриигэ интэриэстэрин үрдэтиэхха, техник-осеменатордар икки ардыларыгар социалистическай куоталаһыыны кохтоохтук тэрийиэхха.

Чиэһи, албан ааты—үлэнэн!

Оройуон 1982 сыллааҕы ЧЕМПИОННАРА

Иван Иванович СЕРГЕЕВ

Соловьев отделениетыгар ыччат сүөһүнү интиигэ идэтийбит звено тэриллибитэ төрдүс сылыгар барда. Итиэ кэмнэ коллектив уотар площадканы, олорор дьиэни, кормокухняны тутан үлэҕэ киллэрдэ, сүөһүнү уотуурга балачча опыттырда.

Коммунист И. И. Сергеев салайар звенота аастыт сайын хас биирдии субан сүөһүнү 150-нуу кг төлөһүтэн государствоҕа туттарыллар сүөһү орто ыйаанынын 363,7 кг тиэрдэри уонна сүөһү 99,4 бырыһыана үрдүк уойуулааҕынан бараары ситистэ. Ангардас итиннэ совхоз 40 тыс. солк. ыраас барыһы ылла.

Федор Николаевич ДРУЗЬЯНОВ

Үлэни эрдэттэн былааннаан тэрийэр, дьону түмэ тардар дьоҕурдаах, хаһаайыстыбаннай үлэҕэ үөрүйэх Ф. Н. Друзьянов «Чурапчы» совхоз Сылаҥнааҕы отделениетыгар сүөһү интиитигэр бириигэдьиэринэн анаммытынан фермалар коллективтарын көрдөрүүлэрэ сыыйа туспан барбыта.

Юбилейдаах сылга бириигэдэ үрдүнэн хас биирдии фуражнай ынахтан 1409-туу кг үүт ылан былаан 105,5 бырыһыан толорулунна, сүөһү кэнньүнэн өлүүтэ лаппа ааччатылынна. Итиэ иһин Федор Николаевичка сыл түмүгүнэн «Бастыҥ сүөһү интиитин бириигэдьиэрэ» аат эҥэрилиннэ.

ПЯТИЛЕТКА ВАХТАТА

МУГУДАЙ. Уу Оҕустаах ферматын коллективын наставника Анна Романовна Толстоухова кыстык бөҕө ыйыгар хас биирдии ынаҕыттан 672-лии кг үүтү ылан, былаанын 251-лии кг аһарда. Ол иһигэр олуйыныта ынаҕын ахсыттан 145-тии кг үүнү илгэни үүрүлүтэн, отделениеҕа биир бастыҥ көрдөрүүлүннэ.

С. ФЕДОТОВА.

АРЫЫЛААХ. Ыччат сүөһүнү интенсивнэйдик төлөһүтүүгэ иккис сылын идэтийэр Николай Николаевич Демьянов кыстык саҕаланыаҕыттан хас биирдии борооскуну 127-лии кг төлөһүттэ. Билигин кини көрөр-хаһаайар сүөһүлэрэ суукканы 800-түү граммтан итэҕэһэ суох төлөһүйэллэр. Саамай улахан борооскутун тыыннаах ыйаанына 417 кг буолла.

Е. БОРИСОВ.

ХАТЫЛЫ. «Тропа» комсомольскай - ыччат ферма старшайа Парасковья Федотовна Кривошапкина кыстык саҕаланыаҕыттан тэтимнээхтик үлэлээн хас биирдии фуражнай ынаҕыттан 714-түү кг үүтү ылта.

Бастыҥ ыанньыксыт слуниньуга ынаҕын ахсыттан 153-түү кг үүтү ылла.

П. КРЫЛОВА.

ЧУРАПЧЫ. «Сельхозхимия» холбоһук быйыл Субуруускай аатынан совхоз Туолуматыгар хоҥуруга эбэҕэ үлэни ыытар былааннаах. Бу күннэргэ онно Үлэ Алаҥ аатын III степеннэ ордена кавалера коммунист П. П. Ефимов салайар механизатордара тарыстылар.

Механизатордар мантан саас 237 гектарга талаҕы, дуҥаны ыраастыахтара.

Д. СИВЦЕВ.

Райсовет сессиятын ыҥырыы

Райсовет исполкома народнай депутаттар XVIII ыҥырыылаах оройуоннаҕы Советтарын учаастаах төрдүс сессиятын бу дьыл Күлүн тутар 22 күнүгэр күнүс 2 чаасҕын ыҥырарга быһаарда.

Исполком сессия көрүүтүгэр маннык боппуруостары киллэрэр:

1. Народнай депутаттар оройуоннаҕы Советтарын исполкомун 1982 сыллааҕы үлэтин отчуота. Дакылаатчыт — райсовет исполкомун председателэ депутат М. Е. Пермяков.

2. Тыа хаһаайыстыбатыгар уонна айылҕа хаҥыстабылыгар бастаҕаннай комиссия отчуота. Дакылаатчыт — комиссия председателэ депутат С. И. Сергеев.

Сессияҕа депутаттартан ураты, ыҥырыллаллар: сельсоветтар исполкомнарын председателлэрэ, совхозтар директордара, оройуон бары предприятиелэрин, тэриллэрин уонна учреждениелэрин салайаччылара.

РАЙСОВЕТ ИСПОЛКОМА.

Дьиссипилиинэ туһунан кэпсэтиэҕиҥ!

ХАС БИИРДИИБИТИТТЭН ТУТУЛУКТААХ

Ыччат наставника, коммунист Е. П. Ноговицын дьиэлэтин биһиги, олоҕуттан-дьаһаҕы хаччыйар производственнай управлениеҕа үлэлээччилэр, эйбохха үөрэнэбит. Киниэ үлэҕэ дьулуура, дьиссипилиинэ халбаҥнаабакка тутуһуута, уураахтары олохха киллэриигэ туох кыаллары барытын оҥоруута умсугутар. Ол да иҥин Евдокия Петровна салайар атах тигэйиэ сыаҕа коллективка мэлдьи бастыҥнар кэккэлэригэр сылдьар.

Мин бу сурукпар, киниэ курдук төһүү үлэһиттэр тустарынан буолбакка, үлэ оҥорумтуотуттар дьайар сорох түгэннэргэ тохтуохпун баҕарабын.

«Саҥа олох» хаһыакка РСФСР үтүөлээх механизатора К. Н. Пестерев үлэ дьиссипилиинэтин туһунан саамай сөптөөх кэпсэтиини саҕалаата. Ардыгар үлэһиттэртэн бойоҕуттан тутулуга суох бириҥиналэриттэн үлэ атахтанара эмиэ баар буолаччы. Биһиги управлениебытыгар үксэ дьахталлар үлэлииллэр. Кинилэр былааннары сиҥиниллэхтик олоххо киллэрэргэ, сакаастары саная хоту туһсарайдык толороргу дьулуһаллар.

Ол эрээри коллективка сорох эр дьон арыгылаан общественнай бэрээдэги кэһэллэр. Шофер С. Попов, столяр Е. Башарин арыгылаан милициянан тутулла сырыттылар. Столярнай сыах бригэдиирэ П. Неустроева үлэ бириэмэтигэр итириктэн дьүүллэнэ. Бригэдиир бэйэтиэн итинник быһыытыйар буолан салайар сыаҕа аастыт сыллааҥы былаанын тохпута. Кочегар Д. Дьячковскай арыгылаан эмиэ милициэҕэ түбэһэ сырытта, Харабыллар Д. Захаров, Н. Корякин эмиэ холуочук түбэлтэлэрдээхтэр. Коллектив арыгылааһыны утары охсуспат буолбатах. Профкомка, производственнай мунньахтарга элбэх кэпсэтии буолар. Буруйдаахтар бириэмиэлэриэн быһыыга тиийэ сомоҕо тардыллаллар.

Сорох үлэһиттэр, ордук кочегардар, итириктиллэрэ ардыгар коллектив үлэтигэр бүүгнүүтүгэр охсор. Холобур, котеллар аанын оттуллубакка дьиэ тымныйдаҕына дьон эрэйдэнэллэр, үлэ атахтанар, ыалдьыы-туттуу да тахсар. Одьулуун уонна Дирин филиаллара совхозтар кэнн хонтуораларын эйэ мэндиэмэнэригэр үлэлииллэр. Кыһын оно кэнн тулуйбат тымныыта буолар. Сыланчаабы филиалга эмиэ үлэлиир усулуобуйа тэриллибат: уһун-куҥ быһа тымныы дьиэҕэ олорор кэнн, төһө да баҕарбытын иҥин, таһаарыллаахтык үлэлээҥин табыллыбат. Бикр үксүн онтон итии филиаллар аастыт сыллааҥы быһаччы толорботохторо.

Мин санаабар, итиннитэрэ болдьоҥсуу уурар, кэрдөбүлү күүһүрдэр уолдьаста.

Биллиэн хаччыйар тэриллэлэр, ол иҥигэр биһиги управлениебыт эмиэ, үлэ саҥа режимнэр киирдилэр. Үлэ бириэмэтэ үлэҕэ эрэ ананыахтаах. Ити сөптөөх. Пятилеткэ сүрүн сылыгар ыыннылыбыт эбэҥэтэлистибэлэри толоруута сыахтар сирэй куоталаһыыта киириэстилэр. Сакаас да элбэх. Матырыйаалынан эмиэ сөптөөхтүк хаччыллынныбыт. Аны үлэ бириэмэтин мунутуур кэдьүүстээхтик туһаныы, хас биирдии кэнн үтүө суобастаахтык үлэлээһиҥэ эрэйиллэр.

Быһата, барытын тэрээнин, дьиссипилиинэ быһаарар. Оттон ол биһигиттэн барыбытыттан, хас биирдиибититтэн тутулуктаах.

И. НИКИФОРОВА,
таҥас кырыйааччы.

Саасҥы ыһыыга бэлэмнээнини бэрэбиэркэлиибит

Куолуларынан холкулар

Төлөй Дирингэр тиийэбит. Бу бригээдэҕэ Мугудай отделениетыгар ыһыытын улахан ангара тиксэр: быйыл 520 гектарга туорахтаах уонна 100 гектарга суөҺу аһыыга буолар культуралар ыһыллыахтаахтар. Урдук үүнүү звенотун Үлэ Кыһыл Знамята ордениаах кырдьаҕас механизатор И. Г. Пермяков салайыахтаах. Оттон сиилгэстээччилэргэ М. Н. Гоголев алтыс сылын звеньевойунан анаммыт. Киэнэ ферма таһыннааҕы траншеяҕа сиилэҥи кырбатан бутан эрдэҕинэ көрсөбүт.

— Эбиэкэ диэри маныык Н. М. Толстоухованы сиилэҥи тиэйиигэ, кырбатыыга сылдьыбыт, — диир Михаил Николаевич. —Киэһэ ноһуом таһыахтаахпыт. 1000 тонна былаанналаахпытыттан 600 тоннатын тастыбыт. Быйыл ыһар сирбит 40 гектарынан кэҥээтэ, онон оонньобут икки кэнэн эбилиннэ, саҥа биир тракторы биэриэх буолан эрэннэрбиттэрэ. Ити эбии дьаһалларга тирэҕирэн 1500 тонна куоҥ маассаны бэлэмнииргэ (былаантан 500 тоннанан элбэх) эбэҥэтэлистибэ ыллыныыбыт. Сүрүн үлэбит тас оттуннан 500 кубометрдаах саҥа траншеяны, Дьочгинэ баанынатыгар 2 км усталлах күрүөҥ тутуохпут.

Чахчыта, үлэһит кэнэ тыла-өһө.

Техниканан, оборудованиеҥ хаччыллыларыгар элбэх итиҕэс баар эбит. Саҥа ыһыахтаах 40 гектардаах бааныналарын нуолсутэргэ турбалар, СНП агрегат суохтар, хаһан, хантан костоллоро биллибат. 20 гектарга рапсы ыһыахтаахтара сиэмэтэ эмиэ суох. Звено толору саастаабыкан үлэлии илик.

Сиэмэ бурдуту ыраастааһыҥа хойутааһын тахсыбыт. Оттон бу үлэ кулун тутар 20 күнүгэр диэри бүтэриллиэхтээх эбэ. Манан сибэкэтээн редакция Тегурук остуолун кыттыылааҕа, Карл Маркс аатынан совхоз кылаабынай агронома Н. Шестаков, үүнүүнү ыларыа вахыһаҕын сүрүн торуотунан ыраастамматах сиэмэҕэ ыһыы буоларын бэлиэтээн туран, бу үлэни өссө аастыт ый иннэ ааҕарыттан саҕалыырга тылын биэрбитэ толоруллубатаҕын санатыаҥ баҕарыллар.

Ыһыыга туттуллуохтаах техника ергэнэ саҕалана да илик. Площадканы саҥа астара сатыы сылдьаллар.

Туорахтаах культуралар ыһыллар бааныналарыгар ноһуому киллэрии соҕотох тракторист В. В. Коркинга сүктэриллибит.

Мараалаайыга ыһыыга төһө, хаанык техника тутуллуохтааҕа биллибат. Сеялкалар, дискалар, муоннэрэ бүппүт курдук. 15 барана баар. Аммыттан 25 тонна эбиэс сиэмэтин аҕалбыттара үлэй-бут курдук, аналыыс барбыт. Хаары тиэрэ 172 гектардаах сонуоҥа, 160 гектардаах ходуһаҕа ыытыллыбыт. Бригэдиир Д. Д. Синцев ааҕарынан, бааныналарга хайа да сыллаҕар элбэх ноһуом киллэриллибит. Онно үс трактор туруорулла сылдьыбыт. Былаанналаах 1700 тонна ноһуомтан 1650 тоннаҕа киллэриллибит.

Д. Е. Скрябин салайар сиилэс звенотун составаа толору сүүмэрдэммит. Бу күннэргэ ноһуому киллэрэ сылдьаллар. Турбанан, техниканан хаччыллыыбыттар. Бу ый бүтүөр диэри аны күрүө маһыгар туруохтаахтар эбит.

Мараалаайы бригээдэтигэр быйыл туорахтаах культуралар 180 гектарга, куоҥ үүнээйи 70 гектарга ыһыллыахтаах. Бу Төлөй Дирингинээҕэр быдан аҕыйах. Оны, ааһа, тиэрдэ сыанналаабат быһыы баар. Ол баччаанньа диэри ыһыы рабочай быыбаанна тиэрдиллибэтэриттэн, бэлэмнии үлэ хонтуруолламмыттан да хаҥас.

Бахсы отделениетыгар быйыл ыһыы сирэ 390 гектарга тиийэ кэҥэтиллиэхтээх, онтон 300 гектарыгар туорахтаах культуралар ыһыллыахтаахтар. Онтон бэлэмнээни эмиэ барукутэ суох. Техника ергэнэ ситэриллэ илик. Сеялка, каток, лущильник тиийбэттэр. Ноһуому таһыы тэтим слус бытаан. 2000 тонна киллэриллиэхтээҕиттэн сваа-суоҕа 500 тонна таһыллыыбыт. Балбаахтаабыт эрдэ тэриллибэтэҕэ эмиэ атахтаабыт.

Сиилэскэ В. И. Барашков звеньевойдаах түөрт киһи аламмыт. Ыһыы сирэ 100 гектарга тиэрдиллиэхтээх. Звеноҕа биир МТЗ трактор сыһыарыллыыбыт, эбии ДТ тракторы биэриэхтээхтэр эбит. Механизатордарга вэроминимуму үөрэтии тэриллэ илик.

Түмүктээн эттэхха, рейдэ ыытыллыбыт икки отделениетыгар иккиэннэригэр аастыт сыл уруоктара учуоттана илиитэр, ыһыыга бэлэмнии былаана тохтоон ыһар. Онон Карл Маркс аатынан совхоз салалтата ыйыллыбыт итиҕэстэри туоратыыга отделениелар управляющайдарыгар, туһаныах специалистарыгар көрдөбүлү күүһүрдэрэ уолдьаспыт.

Рейдэбэй бригээдэ чилиэннэрэ:
В. ЕРМОЛАЕВ, ыа хаһаайыстыбатын управленнетын кылаабынай агронома,
С. СМИРНИКОВА, «СО» хаһыат редакциятын отделын сабиэдиисэйэ.

Соторутааҕыта саҥа тэриллибит «Мыҥдаҕаайы» совхоз Соловьевтааҕы отделениетын механизаторларын уопсай мунньаҕар ССКП КК ыам ыйын аҥаарыгар уонна сэтинньитээҥи (1982 с.) Пленумнарын ууруохтарынан салайтаран үлэ дьиссипилиинэтин бөдөргөтүү туһунан совхоз парткомун секретаря И. И. Яковлев дакылаатын сүүрбэнэн киэҥ кэпсэтии буолла.

Бириҥдьиир Г. Д. Николаев отделениэ механизатордара 1982 сылга былааннарын 100,6 бырыһыан толорбуттарын бэлиэтээтэ. Биһиги механизатордарбыт, диэтэ кини, ордук сайын от хомуурдаах таһаарыыларыгар үлэлиилэр. Холобур, кэлим механизациялаах звено ааспыт сайын хас биирдии кэнэ 100-лыы тонна оту соҕотуоннаабыта. Оттон Д. Д. Егоров сиилэстиир звенота 750 тонна сүмэҥинээх аҥылыгы бэлэмнээбита.

Мунньахха тыл этээччилэр баар итиҕэстэрэ эмиэ тохтоотулар. Тракторист М. Д. Николаев гаражка ергэнэ үчүгэйдик ыытыллыбатаҕын, гараж наһаа кирдээҕин критиковалаата. Оттон механик В. С. Иванов кыратык да саахалламмыт массьыыналар, сапраас чаастар суохтарыгар уһуннук ергэнэммэккэ туралларын, онон сылтаҕыран сорох механизатордар мөлтөхтүк үлэлиилэрин, техникаҕа дьаҕайдык сыһыанньаллаларын сэмэлэтэ. Ф. Ф. Собакин уонна Д. Д. Петров Амма кытылыгар турар цистерналар иҥэрдиллибит сирдэриэн элбэх уматык, оҕуруох тохторун, хаппахтара суоҕуттан үүс бензин паар буолан кэторун, ардах-хаар түһэн буорту онорорун туһунан кыһыйан-абаран туран эттилэр.

Баанынаалары бүтэйдээйэн ыытыллыбатыттан харабыллааһын мөлтөҕүттэн үммут бурдуту ыанах суөҺу, сылгы үлтү тэпсэрин, сикрин тохтотор уолдьаспыта мунньахха эмиэ ыйыллыбыт.

Ураахха ити итиҕэстэрэ туоратар дьаһаллар бэлиэтэннилэр. Чуолаан, гараһы механизатордар саас бэйэлэрэ ергэнэ үүрүгэ быһаарыныллар.

Е. ЕГАСОВ.

Ас-үөл программата: эн сирэй кылаатын

Совхозка үлэлии тахсыахтара

Соторутааҕыта Мугудай орто оскуолатын онуос кылааһын үөрэнээччилэрэ быйыл Карл Маркс аатынан совхозка кылааһынан тутуспутунан үлэлии тахсарга быһаарыммыттара уонна ороҥуон бары оскуолаларын ыыпскниктэригэр ыҥырыы ылыммыттара.

Бахсы орто оскуолатын выпускниктара мугудайдар ыҥырыыларын дьүүллэстилэр, бастыҥ ыччаттары кытта көрсүстүлэр.

Мугудай отделениетын эдэр ыанньыксыттара Д. Потапова, Т. Аммосова уонна В. Скрябина, Бахсы кыргыттарын бачыымнарынан уонна бэйэлэрин комсомольскай иистэрин толорон, сүөҺү көрүүтүгэр салгыы үлэлии хаалларга быһаарыммыттарын туһунан үөрэнээччилэрэ биллиннэрдилэр итиэннэ киниэ фермаҕа үлэлии тахсарга ыҥырдылар.

Эмиэ ити отделениеттан трактористар, эдэр коммунистар Ф. Дьяконов уонна А. Попов уолаттар механизатор идэтин бэйиҥнэлларыгар баҕардылар.

Көрсүһүүгэ оскуола учуутала, совхозка ыанньыксытынан үлэлии тахсарга быһаарыммыт Н. Ф. Окопешникова үөрэнээччилэргэ кэс тылы эттэ.

Выпускниктар Мугудайтан биир саастыылаахтара кетехпут бачыымнарын бөҕөргөтүллэриэ биллэрдилэр уонна убайдарын, эдьиийдэриэ холобурдарынан орто оскуоланы бүтэрээт, совхоз производствотыгар үлэлии тахсарга быһаарыннылар. Оннук соругу барыта 14 үөрэнээччи туруорунна.

А. ШИШИГИН,
Карл Маркс аатынан совхоз профкомун председателэ.

УОПСАЙ ДЬЫАЛАҔА КЫЊАМНЫЫ

Чурапчы сельсоветын тэриллиитинэн ороҥуон киэнин олохтоохторо ордорунар үүттэрин уонна эттэрин государствоҕа атыылаһыннара сыл ахсын улаатан иһэр. Оку аспыт сылга үүтү уонна эти туттарыы былааннара туһаныллыбыттан 104,9—102 бырыһыан толоруллубуттара да көрдөрөр.

Үүтү туттар пуоннар ахсаанналарын элбэтии ордук табыгастаах буолла. Үүт кухнята (сэбиэдиссэйэ М. И. Александрова), киэн завод (маастар А. И. Елифанова) гражданнар үүтү бириэмэтигэр туттарыыларын тэрийиигэ элбэх үлэни ыыттылар, былааннарын ааппа аҥардылар.

Ордук элбэх үүтү атыылаабыт биэс ыаллы сельсовет исполкома Бочуотунай грамоталарынан наҕараадаламмыттар.

Быйыл салгыныы олохтоохторо государствоҕа 24 тонна үүтү, 12 тонна эти атыылыахтаахтар. Ол аата биир ынахтан 62-лии кг үүт атыылыахтаах. Пуоннар үүтү тутууну кулун тутар 1 күнүттэн саҕалаатылар. Материальнай көҥүлэйии дьаһаллара эмиэ корулуннулар. Чуолаан, 1 кг үүтү туттарыы иннин 3 кг комбикорм бэриллиэҕэ. Бастакы суоттаах үүт атыылаһыллар сыалта 60 харчынан быһыллыыта.

В. ИГНАТЬЕВ,
«СО» общ. корр.

Саха АССР тыатын хаһаайыстыбатын бары специалистарыгар уонна үлэһиттэригэр

Агропромышленнай комплекс специалистарын республикатааҕы бастакы съезһин делегаттарын ЫҢЫРЫЫЛАРА

Күнду сабаҕалаастар!

Биһиги, агропромышленнай комплекс специалистарын республикатааҕы бастакы съезһин делегаттара, ССКП Киин Бөмүлүөтүн ыам ыйынааҥы уонна сэтиннииттээҕи (1982 с.) Пленумнарын историческай ууруоахтарын үлэ бойобуой программатын быһыытынан ылынабыт.

Биһиги, хотуу республикабыт тыатын хаһаайыстыбатын бары үлэһиттэрэ, үлэһит коллективтара уонна уон тыһыынча кийиллэх специалистарын этэрээтэ, агропромышленнай комплекс бүтүннүүтэ уобалаһаҕы партийнай тэриллэ салаатыгар дойду Аскы-үөлэ программатын толоруута мунутуур кылаатын киллэрэр туһугар кыһанабыт.

Воруот үйгүтүн туһугар кыһаммыһыан толору партия XXVI съезһин, ССКП КК кэнники Пленумнарын ууруоахтара тойо кыалларынан сотору нам иһинэн иэйилээннээн айылык бородуукталарынан хаһыата суох хааччыйыыга активнайдык кыттыыга барыы үлэһиттэри, уонна туох баарын иннинэ, агропромышленнай комплекс специалистарын туһаайаллар.

Республикаҕа агропромышленнай холбоҕуктар үлэлэрин саҥардыылар. Киниилэр хаһаайыстыбаайын территориальнай уонна салаатааҕы принциптэрин табыгастаахтык дьүөрэлээһиннэ, производствоны оперативнайдык салайыыны, тыа хаһаайыстыбатын дьаһалтатын туһааннарыгар хааччыйар аналлаахтар.

Агропромышленнай комплекс — кууруутун сайда турар, уустук хаһаайыстыбаннай организм, былаанналаһын уонна салалта туспа объектан быһыытынан арааарылыннаа. Тыа хаһаайыстыбатын итиэннэ промышленность, тутуу, транспорт уонна эргиэн иннинэ хааччыйар салааларын үлэлэрин сатаммыттааһын, холбоотун дьоһун суолталаах.

Туох ханнык иннинэ салаалар икки ардыларыгар сибээстэри бөҕөргөтөр, үүнүүнү, үүрүү уонна суоһуттан эбиллиини ылар өйүн совхозтар партиердара сити оҥоруоччулары уонна суоһуу интээччилэри кытта тэҥнэ сиэдэрэй буолалларын ситиһэр сорук турар.

Производствоны үүнэрэргэ, үлэ оҥорумтуотун үрдэтиигэ уонна бородууксуйа себестоимостын чэпчэтиигэ сүгнэн соруктар биһиэхэ, агропромышленнай комплекс бары салааларын уонна звеноларын специалистарыгар, былаанналаһыны уонна салаатаны туһсарыы дьыалатыгар, хаһаайыннааһын саҥа усулуобуйаларын сатабыллаахтык туһаныыга үрдүк кордобуллэри туруоруоллар. Бу барыта хас бөҕүрдүн директор, управляющай, бригэдьиир уонна тыа хаһаайыстыбатын специалиһын үлэтигэр сыһыаннаах. Производствоны салайыыга хаһаайыстыбаннай үлэҕэ, научнай ыйытыылар эйгэлэригэр ханнык баарар дьаһаллар экономическай өттүнэн торуттэммиилэрин быраабылаанан оҥоруохха наада. Производство кэдьүүһүн үрдэтиигэ уонна хаһаайыстыбаннай ахсаанны бөҕөргөтүүгэ туһаайыллыбыт дьаһаллар комплекстарыгар дьоһуннаах миэстэни үлэ тэрээһинин уонна телбүрүн прогрессивнай формаларыгар киирии ылар. Бу бошпуруоһу олох бэйэтэ күннэҕи бэбиэскэлэ туруорар.

Кэнники сылларга биһиги республикабыт тыатын хаһаайыстыбатыгар бригэдаанан бөҕөттэһии ньымаларынан үлэлиир бригэдэлэр уонна звеноларын ахсаннарга эбээта. Салаалааччылар уонна специалистар саҥа ньыманы олохтоохуннуна активнайдык ылбыспыт, үлэһиттэргэ сөптөөх усулуобуйаны тэрийэр сирдэригэр коллективтар айымныылаахтык үлэлиилэр, үрдүк түмүктэри ситиһэллэр.

Биһиги, агропромышленнай холбоҕуктар специалистара, ситиммэһэр үлэлээхтэр производственнай программалара, ороҥмуоннуур, тутар, уу-хаһаайыстыбаннай, транспортнай үлэлэр уонна агропромышленнай хааччыйыы итиэннэ атын да өнгөлөр каэмэйдэрэ совхозтар наадыйыларын уонна интэриэстэрин учуоттаан оҥоһуллалларын кытаанахтык кэтээн көрөр эбээһинэстээхпит.

Билиҥҥи усулуобуйаҕа республика совхозтарын материальнай-техническэй хааччыйыыны тэрийии иһин эппиэтинэс бүтүннүүтэ «Госкомсельхозтехника» предприятиелэрыгар суктэриллиннэ. Киниилэр инженернай-техническэй сулууспата совхозтар производственнай үлэлэрин кытта биэтэрик сибээстэниэх тустаах.

Совхозтар салайааччыларын, специалистарын күүстэрин уонна болҕомтолорун быһаччы производственнай соруктары быһаарыыттан аралдьыбат туһугар, соҕотоҕоллыыр уонна астыыр предприятиелэр уонна тэриллэлэр тутар пуҥнарын кэҥэтиигэ, бородууксуйаны оҥоһуллар миэстэтигэр тутууга киириигэ туох ыаллардыы барыгын оҥоруох тустаахтар.

Хас бөҕүрдүн ведомство уонна киин специалистара туох-ханнык иннинэ Ас-үөл программатын соруктарын ситиһиилээхтик быһаарыы ситэриэстэрин туохтаабар да үрдүктүк туталларын туһугар, билигин тутааччылар, хелиоратордар, республика агропромышленнай комплексын барыа да атын предприятиелэрин уонна тэриллэлэрин үлэһиттэрин үлэлээ ордук собуоһаналыбат уонна хардарыта ситиммэх буолуута эмиэ олус суолталаах.

Агропромышленнай комплекс специалистарын ураты кыһаныылларынан тыа сирин үлэһиттэригэр үчүгэй производственнай уонна социальнай усулуобуйалары уоскэтии, моральнай уонна материальнай көҕүлэһиини туһсарыы, бастыҥнар уонна производство саҥаны айааччыларын үлэлэрин опытын производствоҕа кэҥэтиик олохтоохун буолуохтаах.

Производствоны үүнэрии дьоһуннаах резервэтинэн планнааһын-технологическай уонна үлэ дьиссиплиинэтин салгыы бөҕөргөтүү буолар.

Биһиги, специалистар, бэйэбит практическай үлэбитигэр итти быраабылалары кытаанахтык тутуһуохтаахпыт, производство квалификациялаах технологтарынан буолуохтаахпыт, бастыҥ коллективтар инициативаларын барыа дьаһалларынан өйүөхтээхпит, «Чиэһи, албан аатты — үлэнэн!» девиизтээх социалистическай куоталаһыны кэҥэтиик тэнитиэхтээхпит.

1983 сылга уонна уон биирис пятилеткаҕа республика тыатын хаһаайыстыбатын үлэһиттэрэ тыа хаһаайыстыбатын бородуукталарын ылыыны уонна государствоҕа аталыыны улаатыннарыыҥа олус тыҥаарыннаах соруктары толоруохтаахтар. Биһиги, агропромышленнай комплекс специалистара, үлэ саҥа усулуобуйатыгар бастакы хардыылары ыытарбыт, хас биирдии совхоз, оройуон государствоҕа хонуу уонна ферма бородууксуйатын бары көрүнүмнэрин атыылаһыын хварталлаабы, сыл ахтардааҕы уонна сыллааҥы былааннарын толороллорун туһугар эбии дьаһаллары ыларбыт наада.

Ас-үөл программатын олохтоох киллэрии агропромышленнай комплекс бүтүннүүтүн специалистарыттан быһаарылыннаах хардыылары, саҥа саҕалааһыннары уонна инициативалары эрдэтэр. Партия көрдөбүлэ, олох көрдөбүлэ итинник. Бу дьыалаҕа дьиҥнээх кылааты хайыы-үйэ суоһуу аанан иһэр кыстыгар, быйылгы ыһыы хампаанньатыгар киллэрэр сорук турар.

Күнду сабаҕалаастар! Биһиги, агропромышленнай комплекс специалистарын республикатааҕы бастакы съезһин делегаттара, тыа сирин бары специалистарын, бары үлэһиттэрин Ас-үөл программатын толоруу, советскай дьон олохторун үйгүтүн үрдэтии соруктара сүгнэн суолталаахтарын уонна эппиэтинэстээхтэрин өйдүүрүгэ ыытарабыт. Биһиги эйигиэн, республика агропромышленнай комплексын үлэһиттэрин уонна специалистарын ыытарабыт: «Ситиһиилэбитинэн тохтоон хаалыыбыт, күнтэн күн ахсын өссө ордук үчүгэйдик үлэлээн, үрдэлтэн үрдэлгэ тахсан иһиэҥ, партия XXVI съезһин, ССКП КК ыам ыйынааҥы уонна сэтиннииттээҕи (1982 с.) Пленумнарын историческай ууруоахтарын толоруута бэйэрит достойнай кылааккытын киллэриэҥ!»

(Агропромышленнай комплекс специалистарын республикатааҕы бастакы съезһигэр ылылынна).

СИРИ ОҤОРООЧЧУЛАР ЫҢЫҢҢЫ ТҮБҮКТЭРЭ

УКРАИНСКАЙ ССР. Полтавщинаҕа Карловскай оройуон «Прогресс» колхозун бурдуҥу үүнүрээччилэрэ быйылгы сыл үүнүүтүн туһугар улахан ыһаммыылларын ууруоллар. Техника бүтүннүүтэ бэлэмнэр кэккэлэригэр турда. Аҥаан тэриллибит механизированнай этэрээт 30 тыс. тонна уобурдууну хонуулаҕа киллэрдэ. Ону кытары сиргэ механизатордар надрдарын саасы ыһыы үлэлэригэр бэлэмнээһин ыытыллар. Оттон Полтаватааҕы авиационнай этэрээт самолеттара манна халлаан күөх куйаарын тэлэллэр. Киниилэр ыһыыны ыһыылаҕа салгыннан аҕатыыны ыыталлар.

Сиэмнокка: колхоз кылаабынай агронома П. П. Хменко механизатордаҕа уочараттаах занятиены ыытар.

П. Здоровило фотота. ССТА фотохрониката.

● *Үлэ бириэмэтин — үлэҕэ эрэ* ●

САБА БЫРАҐАН ААХСЫЫ ТЭБИИТЭ

Соторутааҕыта народнай хонтуруол оройуонтааҕы комитетын, «Саҥа олох» хаһыат редакциятын уонна госавтоинспекция колбоҕуктаах рейдэтэ Субуруускай аатынан совхозка механизатордар үлэ дьиссиплиинэтин тутуһалларын, техниканы төһө кэдьүүстээхтик туһаналларын бороҕиэркэлээтэ.

Сарсыарда 8 чаас саҕана Хатылы гараһыгар тийбэппит. Манна, совхоз директорынан биэргэтиллибит режим быһыытынан, трактористар уонна шоферлар 8 чаастан путевкаларын толорторуохтаах уонна гаражтан 8 ч. 30 мүн. тахсан үлэлэригэр барыахтаах эбиттэр.

Бу сарсыарда үлэлиир дьон гаражка сөпкө кэлиилэр эрээри, трактористар Е. С. Захаров, Ф. С. Собакин, К. Д. Иванов уонна ГАЗ-53 автомашина шофера И. И. Козлов үлэҕэ чаас аҥарынан хойутаан хоҥуннулар. Үгүстэр заправкаҕа 30-чэлгэй мунуутаан сутэрдилэр. Онон барыта холбоон 4 ч. 40 мүн. үлэ бириэмэтэ суттэ. 14 тракторданааҕыттан 5-нэ үлэлиир ньаҕа суох.

Биһиги рейдэбит

Учуот-отчуотунас быстар мелтэх. Бригэдьиир Ф. Н. Арканов путевкаларга үлэ кэмэйин чуолкайдык ыйбат, төһө ыраах сиргэ ким хаста кырыныахтаҕа, тиэллэн кэлбит от-мас ханна суоҕэнэхтээҕэ, ону ким туоҕуохтаҕа биллибэт. Ол түмүгэр сорох механизатордар техника күүһүн толору кэдьүүстээхтик туһанарга кыһамматтар. Холобур, бу күн 4 тракторист биир тэҥ ыраах сиргэ мас состорон киллэрбиттэриттэн Е. П. Баин МТЗ-82-нэн биирдэ кырынан үс кубометртан эрэ ордук маһы аҕалбыт, оттон К. Д. Иванов МТЗ-82 тракторынан иккиэ сылдьан 5-тии кубометр маһы киллэрбит. Ону бригэдьиир «саба быраҕан барыларыгар биирдии кырыныыта 5-тии кубометры суруйабыт» диэн быһаарбыта олуона.

Волтоново 20 трактор саарыттан 16-та үлэлиир. Үс ДТ-75 туһата суох турбуттара быданнаабыт. Тургэнник өрөмүөннэниэхтэрин сөп эрээри, саппаас чаастар суохтара атахтаабыт. Биир МТЗ-82 двигателин «Сельхозтехникаҕа» атастаспыттара картерыгар уу киирэр буолан төттөрү биэрбиттэр, ол оннугар атыны ылбатахтар. Онон механизатордар «Сельхозтехника» холбоҕук үлэһиттэриэхтэр хом сакаалаахтарын биллэрэллэр.

Кэнники иккиэ ыйга совхозка биирдии усулуобуйнай трактор баара-суоҕа 114 эталоннай гектары онорбут. Оттон биир тэҥ усулуобуйалаах «Чураптыы» совхозка итиэ кэмҥэ 225-тии эталоннай гектары онорбуттара. Былаан быһыытынан биир трактор күнүгэ 5,5 эталоннай гектардаах үлэни толороохтаах буоллаҕына, Субуруускайга баара-суоҕа 2,2 эрэ эталоннай гектары толорор.

Маннык балаһыанньалаах олорон совхоз салалтата уонна туһаннаах специалистара механизатордар ортолоругар иитэр-өйдөтөр үлэни утумнаахтык ыытыахтар.

Үлэ дьиссиплиинэтин бөҕөргөтүү, туохха барытыгар эппиэтинэһи үрдэтии — муччүрүйбат эбээһинэс. Субуруускайдар сөҕуоха бэрт албаҕа оҥоруохтарын наада.

И. КЫНАКИТОВ, тыа хаһаайыстыбатын управлениетын кылаабынай инженера. НХОК чилиэнэ.

Е. ГОГОЛЕВ, госавтоинспекция инспектора.

В. РУФОВ, хаһыат аналл. корр.

БОЛҺОМТОНУ ТУОХХА ТУҺААЙЫАХХА

Редакция почтатыН ыРыТЫЫ

Олунньуга «Сана олох» редакциятыгар үлэһиттэрэн 199 сурук киирдэ. Сиппит бөһүйбэр үгүс өттө хаһыакка бэчээттэнна. Сороҕун бу күннэргэ хаһыат страницаларыттан ааҕыахтыт.

Якутскайтан В. Лыткин «Киниилэр Аҥа дойдуну намуускэспиттэрэ» диэн корреспонденциятыгар Алаҕар нэһилиэгиттэн аспыт ытык сэриилэ кыттыбыт буойуттар тустарынан сэһэргиир. Оттон Хабахсыттан Саха АССР спордун маастара Д. Эверстов үс тоҕуһунан умсугуйан дьарыктанан үрдүк спортивнай нормаларын ситиспитин бэлиэтиир уонна спорт бу былыргы өрүкүн сөргүтүгэ этэр. Хабаровскайтан байыаннай журналист В. Павлов «Тиҥэх ытыыта диэри» диэн Саха сиригэр буолбут гражданскай сэрии түгэннэриттэн суруйбут очеркта кэмэйэ нэһиэ улаханынан биһиги хаһыаппытыгар кыайан бэчээттэммэтэ.

Ытыы хитиини бэрээдэктиир нааданы туһунан Чурапчыттан А. Беляев, Чыаппараттан С. Поговицын суруктара сөҥөөттэммиттэрэ. Ол сиҥиэхэ туһаайыллыбыт сельсоветтар дьаһалы ылыллар. Эмиэ бу боппуруоска Болугуртан иккис сурук кэлбитэ. «Биһиэхэ, Мыҥдаҕаайыга, 100-чэкэ ыт баар. Киниилэр барыа босхо сылдьаллар. Онон бөҕүөлэнит көрүнэ наһаа буоҕутуйда» диэн суруйар. И. Константинов. Маҥаҥ сылдьар ыттар эйбэх аҕаарыллыбыт. Рабселькордарыгар уонна кэнкордарыгар истэтэгик махтанар уонна өйдөх үгүс үтүө сонуннардаах суруктары күүтэр.

Маҥтан саас болдьоҥтону ордук туоҕа туһаайыахха?

«Сана олох» күлүн тутар 1 күнүнээҕи нүөмэригэр РСФСР үгүлэрэх механизатора К. И. Пестерев «Тыыл боппуруоспан» билитин ордук күүскэ туруорулларын дьиссиплинэҕэ туһунан улахан сурута бэчээттэммита. Бу ханнык бааҕарар салаа үлэһиттэригэр сыныаннаах. Онон ааҕаачылар, рабселькордар кэпсээннэргэ активнайдык кыттыалларын, дьиссиплинаны бөҕөргөтүүгэ хаһыатынан баҕаалларын атастаһалларын күүтэбит.

Сэмхэтарга саасны, сийиэстэ үлэлэргэ билитэн хайдах бэлэмнэнэрбэ быйылгы үгүү дьыалаҕа быһаччы туһулуурдаах. Онон бу туһунан ордук ыйдаахтык утумнаахтык суруйуохха. Саасны тэбиэтэрдэн биир боҕумнаахтара — ыраахыырдар чабдигирдэр үлэлэр. Маныаха аспыт сылларга күн-дьыл ыган кэллэҥ эрэ халахайы харбааһан буолара, үлэ сиппэх тэрээһинэ суох, кэтүмэхтик ыытыллар чахчылара боаллар. Онон быйыл бу дьылаҕа эрдэттэн ыйсыахха.

Сорохтор киһи туһунан кэпсээн бэрэн аатын суруйбаттар, эбэтэр ким ким ааттарын эрэ туруоталлар. Бу итэҕэйи хатылаамыахха. Корреспонденциялар жанрдара дьадаҥы: репортаж, зарисовка, очерк о. д. в. көстүбэтин көрөөтэ. Валарга эмиэ болдьоҥтону ууруохха.

РЕДАКЦИЯ СУРУККА ОТДЕЛА.

ГФР: БЫЫБАРДАР ТҮМҮКТЭРЭ

Күлүн тутар 6 күнүгэр Германия Федеративнай Республикатыгар бундестаҕа бөлүөх иннинээҕи быыбардар буоллулар. Итиҥ быыбардар Боннтан уонна сыл устата баар буола сылдьыбыт социал-демократическай уонна коҥуул демократическай партиялар правительственнай коалициялара (ГСДП-КДП) үрдэлэбитин кэнэ биэс ый буолан бэрэн ыытыллыннылар. Икки партиятын кэнникэтэ, биллэрии курдук, ХДС-ХСС буржуазнай-консервативнай блок ааҕыырыгар холбоспута, ол түмүгэр итиҥ блок уонна КДП представительстволарыттэн правительство тэриллибитэ. Быыбардар дойдуга быыбар хайдах сыныйарын көрдөрүөхтэх этилэр.

Куоластааһын түмүгэр, официальнай барыллаан сыныйбыт, ХДС-ХСС блок куоластан 48,8 бырыһыанын ылла (аспыт 1980 сылгы быыбардарга 44,5 бырыһыанын этэ). ГСДП куоластан 38,2 эрэ бырыһыанын хомуйда (1980 с. – 42,9 бырыһыанын этэ). Оттон куоластан 6,9 бырыһыанын ылбыт (1980 с. – 9,6 этэ) КДП, үгүс биллэлэччилэр түүйбуттарын үрдүнэн, 5 бырыһыанныах мэйиэ этэҥэ туораата итиҥнэ бундестаҕа бөлүөтин депутаттарын киллэрэрэ ситиста. Биллэрии курдук, ГФР быыбардыыр систематын бөҕөлөтүнэн, бундестаҕа быыбардаачылар куоластарын 5 бырыһыаныттан ааныйаҕа суоҕу ылбыт партиялар эрэ киллэриллиэхтээхтэр.

Арҕаа Германия парламеныгар саҥа политическай бөлөх — «күөх-тэр» партияларо аан бастаан киирдэ (куоластан 5,6 бырыһыанна). Кини тулалыыр эйгэни харыстааһын лозунун аннынан улаатыр, ону тэҥэ ГФР территориятыгар орто ыраахха тиийэр саҥа ядернай ракеталары тарбатан туруорууну утары охсуһар. Бу партия ситиһиитэ ХДС-ХСС бундестаҕа миэстэ баһыйар үгүс оттун ылыаҕын эмиэ эйэлэйдэтэ. Билигин онно, урукку курдук түөрт буолбаҕа, биэс политическай партия киириэҕэ.

Быыбардарга ХДС-ХСС «консервативнай партиялар блоктарын ситиһиилэр» диэн ааттаах. Бу блок ааҕыллыбыт ааттарыттан көстүбүт курдук, ХДС-ХСС буржуазнай-консервативнай блок ааҕыырыгар холбоспута, ол түмүгэр итиҥ блок уонна КДП представительстволарыттэн правительство тэриллибитэ. Быыбардар дойдуга быыбар хайдах сыныйарын көрдөрүөхтэх этилэр.

Куоластааһын түмүгэр, официальнай барыллаан сыныйбыт, ХДС-ХСС блок куоластан 48,8 бырыһыанна